

KORUPCIJOS RIZIKOS ANALIZĖS IŠVADOJE
KOREGUOJANT SAUGOMŲ TERITORIJŲ RIBAS, NUSTATANT VEIKLOS SĄLYGAS SAUGOMOSE TERITORIJOSE,
ATITIKTIES NUSTATYTAM TEISINIAM REGLAMENTAVIMUI KONTROLĖS VEIKLOS SRITYSE PATEIKTŲ REKOMENDACIJŲ
STEBĖSENA

Informacija apie pasiūlymų įgyvendinimą pateikta VSTT 2021-10-29 raštu Nr. (3)-V3-1620; 2023-04-24 raštu Nr. V3-662 ir Aplinkos ministerija 2021-12-20 raštu Nr. (65)-D8(E)-7960; 2022-03-31 raštu Nr. (65)-D8(E)-1730; 2023-04-18 raštu Nr. D8(E)-2269.

<i>Eil. Nr.</i>	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
1. Kritinės antikorupcinės pastabos			
1.1.	Egzistuoja galimybė išimti tam tikras teritorijas iš saugomų teritorijų arba jas įtraukti nepagrįstai, savo nuožiūra, kas sietina su tiesiogine korupcijos rizika. Keičiant, koreguojant, tikslinant ar nustatant saugomų teritorijų ribas, kiekviename teritorijų planavimo dokumento aiškinamajame rašte, naudojamos bendro pobūdžio tezės, kurios neatspindi ir neįrodo individualaus kiekvienos saugomos teritorijos ribų ar zonų keitimo poreikio ar būtinybės. Nustatyti atvejai, kai be aiškių motyvų, iš saugomų teritorijų buvo išimtos gyvenvietės, gatvės ar teritorijos, įvardijamos kaip „menkavertės“.		
1.2.	Saugomoms teritorijoms priskiriant specialųjį apsaugos režimą vadovaujamosi dviprasmiškais nuostatomis, suteikiančiomis galimybes skirtingai jas interpretuoti, kiekvienu atveju spręsti nevienodai ir situaciją pakreipti subjektyviai. Nėra visais atvejais aišku, kas ir kodėl saugoma saugomose teritorijose. Dviprasmiškos teisinio reguliavimo nuostatos suteikia galimybę jų interpretavimui. Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų nustatymo įstatymo nuostatos sukuria prielaidas korupcijai pasireikšti bei institucijoms jomis piktnaudžiauti ar taikyti diskriminuojančiai. Teritorijų ribos gali būti nustatomos ir brėžiamos žemėvaldos sklypų ribomis. Tačiau nėra aišku kas ir kada nusprendžia kaip turi būti kiekvienu atveju brėžiamos saugomos teritorijos ribos žemėvaldos sklypų ribomis, kada saugoma teritorijos riba bus nubrėžiama per tokį suformuotą sklypą, o kada tokio sklypo neapims ir kas tai nuspręs		
1.3.	Teisinis reglamentavimas sudaro prielaidas piktnaudžiauti koregavimo procedūra. Rengiant ir tvirtinant saugomų teritorijų planavimo dokumentus, atskirais atvejais yra naudojamosi dokumento koregavimo procedūra. Galimi atvejai, kai nekeičiant planavimo tikslo ar uždavinių, gali būti pakeisti esminiai sprendiniai, juolab, kad nei teisės aktai nenumato esminių sprendinių apibrėžties.		
1.4.	Galima korupcijos rizika organizuojant Trakų istorinio nacionalinio parko specialiojo planavimo procesą. Teisinis reglamentavimas nenumato, kad VSTT galėtų organizuoti Trakų istorinio nacionalinio parko ribų bei zonų ribų ir tvarkymo planų rengimą ar vykdyti kitas šių specialiųjų planų rengimo procedūras (tvirtinti planavimo užduotis, kreiptis dėl planavimo sąlygų ir jas gauti, sudaryti sutartį su planų rengėju ir t.t.). Todėl pagrįstai kyla klausimas, ar specialiųjų planų rengimo procesas buvo pradėtas teisėtai		
1.5.	Atskirais atvejais rengti saugomos teritorijos planavimo dokumentus suskumbama pradėjus joje galimai neteisėtą statybas arba sunaikinus saugomas vertybes. Korupcijos rizikos analizės metu nustatyta, kad Kamšos botaninio-zoologinio draustinio ribas nustatyti ir tikslinti suskubta tik tuomet, kai jo dalis buvo užstatyta gyvenamaisiais namais.		
1.6.	Nustatyti atvejai, kai Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisija analogiškose situacijose priima skirtingus sprendimus arba po kurio laiko pakeičia savo nuomonę ir sprendimus		
<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>			
1.1.	Inicijuoti teisinio reglamentavimo pakeitimus ir nustatyti aiškius saugomų teritorijų ribų keitimo kriterijus, kuriems esant saugomos teritorijos ribos gali būti keičiamos arba aiškiai ir konkrečiai atskirti	VSTT informavo, kad į pasiūlymą planuoja atsižvelgti. 2022 m. veiklos plane VSTT nusimatys uždavinį surinkti paskutinių 5-10 metų saugomų	Pasiūlymas įgyvendintas.

<p>asmenų, priimančių sprendimus dėl saugomų teritorijų ribų keitimo ar nustatymo, funkcijas, vieniems atsakingiems asmenims deleguojant vertinimo, kitiems – sprendimo priėmimo funkcijas, o galutinį sprendimą priimant komisijai, sudaromai iš skirtingų sričių atstovų ar pan. Nustatant kriterijus saugomos teritorijos ribų pokyčiui, svarstyti galimybę reglamentuoti, kad teritorijos, kuri atrenkama įtraukimui ar išbraukimui iš saugomos teritorijos atitiktis kriterijams turi būti pagrįsta (pateikiama analizė, nurodomi tyrėjai, tyrimų metodikos, jei buvo skelbta – tyrimų publikavimo šaltiniai).</p>	<p>teritorijų specialiųjų planų ribų keitimo atvejus ir motyvus, kuomet buvo keistos ribos. Išanalizavusi duomenis VSTT pateiks pasiūlymus saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklių papildymui, suformuojant šių taisyklių priedą dėl ribų keitimo kriterijų. Rengiant kriterijus bus įvertinamas pasiūlymas parengti teritorijos analizę prieš priimant sprendimą dėl ribų keitimo.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad įgyvendinant šį pasiūlymą, Aplinkos ministerija 2022 m. I ketvirtyje parengs ir patvirtins Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. D1-491 „Dėl Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo ir Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos sudarymo patvirtinimo“ pakeitimo projektą. Atsižvelgiant į Specialiųjų tyrimų tarnybos (toliau – STT) identifikuotus korupcijos rizikos veiksnius dėl Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos skyrimo, keičiant įsakymą komisijos dalyvavimo vertinimo procese bus atsisakyta. Atitinkamai bus pakeista pasiūlymų teikimo ir nagrinėjimo tvarka, numatant aiškesnius reikalavimus, kuriuos turi atitikti teikiami pasiūlymai, VSTT funkcijos užtikrinant pasiūlymo pagrindimą turima tyrimų informacija, ekspertų išvadomis ir preliminarinių steigiamos teritorijos ribų plano pateikimo aplinkos ministrui, kuris priima sprendimą dėl saugomos teritorijos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo procedūros pradžios. Saugomos teritorijos ribos būtų pakeičiamos teritorijų planavimo proceso metu, vykdant visuomenės informavimą.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. kovo 29 d.</p>	
---	---	--

		<p>įsakymu Nr. D1-82 pakeistas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. D1-491 „Dėl Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo ir Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos sudarymo patvirtinimo“. Pakeista pasiūlymų teikimo ir nagrinėjimo tvarka, numatant aiškesnius reikalavimus, kuriuos turi atitikti teikiami pasiūlymai. Siekiant išvengti interesų konfliktų, atsisakyta Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos dalyvavimo pasiūlymų vertinimo procese.</p> <p>VSTT informavo, kad Siekiant įgyvendinti šią ir 1.2 priemones, buvo įvertinti pasikeitę teisės aktai bei nuspręsta vietoje numatytų priemonių rengti saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimo metodiką (toliau – Metodika). Poreikis turėti naują Metodiką atsirado siekiant rengti saugomų teritorijų planavimo dokumentus, kuriuose būtų nustatomi ir nekilnojamo kultūros paveldo apsaugos reikalavimai. „Mechaniškas“ planų sujungimas negalimas dėl skirtingo planų pateikimo mastelių (saugomų teritorijų specialieji planai dažniausiai rengiami 1:10000 masteliu, o nekilnojamo kultūros paveldo 1:2500 masteliu). Vadovaujantis Metodika būtų rengiami nauji saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentai, kuriuose būtų aiškiai apibrėžiamas saugomų teritorijų gamtos ir kultūros paveldo tvarkymas, naudojimas ir apsauga, paveldosauginiai reikalavimai. Metodika bus pritaikyta šiems saugomų teritorijų planavimo dokumentams rengti: valstybinių parkų, valstybinių rezervatų ir biosferos rezervatų planavimo schemas (ribų ir tvarkymo planus); valstybinių ir savivaldybių draustinių,</p>	
--	--	--	--

		<p>rezervatinių apyubių, atkuriamųjų ir genetinių sklypų ir biosferos poligonų ribų planus; valstybinių ir savivaldybių draustinių tvarkymo planus; pajūrio juostos žemyninės dalies tvarkymo planą. Metodikos taip pat pateikti saugomų teritorijų ir jų buferinių apsaugos zonų ribų nustatymo, keitimo kriterijai.</p> <p>2022 m. rugpjūčio mėnesį CVPIS buvo paskelbtas pirkimas Metodikos parengimui, tačiau konkursas neįvyko, nes nebuvo pateiktas nei vienas pasiūlymas. Atsižvelgiant į ES finansinio laikotarpio terminus buvo įvertinta, kad šį darbą galėtų vykdyti Tarnybos specialistai, dirbantys saugomų teritorijų planavimo dokumentų rengimo srityje. Metodiką planuojama parengti per 2023 m. I pusmetį.</p>	
1.2.	<p>Tobulinti teisinį reglamentavimą ir jame aiškiai bei nedviprasmiškai apibrėžti kriterijus, sąlygas ar aplinkybes kaip saugomos teritorijos ribos turi būti (o ne gali būti) brėžiamos žemėvaldos sklypų ribomis.</p>	<p>VSTT informavo, kad į pasiūlymą planuoja atsižvelgti. VSTT parengs ir pateiks pasiūlymus dėl saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklių patikslinimo. Šiuo metu taisyklių 34.6. nurodo, kad <i>„ribos gali būti nustatomos ir brėžiamos žemėvaldos sklypų ribomis.“</i> Pažymėtina, kad <i>žemėvaldų ribos kinta, keičiamos gretimų žemėvaldų ribos, formuojamos naujos, jos tikslinamos, keičiasi keičiantis savininkams, vykdančiam žemės konsolidaciją ir pan.</i></p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad įgyvendinant šį pasiūlymą, bus patikslintos saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, pripažįstant netekusiu galios 34.6 papunktį.</p> <p>Siūlymas saugomų teritorijų ribas apibrėžti tik žemėvaldos sklypų ribomis neracionalus, nes tai lemtų perteklinį aplinkosaugos reikalavimų taikymą daug didesnei teritorijai (žemės valdytojų nuosavybei) nei to proporcingai siekiamam tikslui reikėtų. Pažymėtina, kad žemės sklypai gali būti labai dideli, pvz., valstybinių miškų žemės sklypai.</p>	<p>Pasiūlymą planuojama įgyvendinti.</p>

		<p>Kita priežastis, dėl ko saugomos teritorijos ribas nustatyti žemės sklypų ribomis neracionalu, yra galimas žemės sklypų dalinimas ar sujungimas, dėl ko tektų inicijuoti paskesnę saugomos teritorijos ribų keitimą, nes jos nebeatitiktų iškeltiems ribų nustatymo reikalavimams. Atsižvelgiant į tai, laikomės pozicijos, kad saugomos teritorijos ribų nustatymą turi lemti saugotinių vertybių lokalizacija, todėl jos gali būti nustatomos ir kitokiais gamtinių bei antropogeninių elementų ribomis. Pagal analogiją pažymėtina, kad saugomų teritorijų ribos yra saugomų teritorijų specialiojo teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, kurie kaip ir daugelio kitų teritorijų planavimo dokumentų, kurie nustato tam tikrus žemės naudojimo režimus, atveju negali būti privalomai sutapatinami su žemėvaldos ribomis.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad siūlymas saugomų teritorijų ribas apibrėžti tik žemėvaldos sklypų ribomis neracionalus, nes tai lemtų perteklinį aplinkosaugos reikalavimų taikymą daug didesnei teritorijai (žemės valdytojų nuosavybei) nei to proporcingai siekiamam tikslui reikėtų. Pažymėtina, kad žemės sklypai gali būti labai dideli, pvz., valstybinių miškų žemės sklypai.</p> <p>Kita priežastis, dėl ko saugomos teritorijos ribas nustatyti žemės sklypų ribomis neracionalu, yra galimas žemės sklypų dalinimas ar sujungimas, dėl ko tektų inicijuoti paskesnę saugomos teritorijos ribų keitimą, nes jos nebeatitiktų iškeltų ribų nustatymo reikalavimų. Atsižvelgiant į tai, laikomės pozicijos, kad saugomos teritorijos ribų nustatymą turi lemti saugotinių vertybių lokalizacija, todėl jos gali būti nustatomos ir kitokiais aiškiais gamtinių bei antropogeninių elementų ribomis. Pagal analogiją pažymėtina, kad saugomų teritorijų ribos yra saugomų teritorijų specialiojo teritorijų</p>	
--	--	--	--

		<p>planavimo dokumentų sprendiniai, kurie kaip ir daugelio kitų teritorijų planavimo dokumentų, kurie nustato tam tikrus žemės naudojimo režimus, atveju negali būti privalomai sutapatinami su žemėvaldos ribomis. Informuojame, kad Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos per 2023 m. I pusmetį planuoja parengti Saugomų teritorijų planavimo metodiką, kurios apimtyje be kitų aspektų bus pateikti pasiūlymai Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklėms keisti, nurodant saugomų teritorijų ribų tapatinimo su kitomis oficialiose kartografinių duomenų bazėse registruotomis ribomis atvejus ir galimybes.</p> <p>VSTT informavo, kad Saugomos teritorijos ribų nustatymą lemia vertybių lokalizacija, todėl ribos gali būti nustatomos ir kitokiomis aiškiais gamtinių bei antropogeninių elementų ribomis, negali būti privalomai sutapatinami su žemėvaldos ribomis. Metodikos apimtyje bus pateikti pasiūlymai Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklėms keisti, nurodant saugomų teritorijų ribų tapatinimo su kitomis oficialiose kartografinių duomenų bazėse registruotomis ribomis atvejus ir galimybes.</p>	
1.3.	<p>Išsamiau reglamentuoti Komisijos sudarymo mechanizmą: nustatyti kaip deleguojami ar skiriami Komisijos nariai, kokių institucijų atstovai gali būti ir yra skiriami jos nariais, kiek ir kokios institucijos atstovų turi būti Komisijoje, nustatyti jos narių bei pirmininko kadencijų skaičių ir jų trukmę, apibrėžti kas gali dalyvauti Komisijos posėdžiuose kaip kvietiniai asmenys, ekspertai bei nustatyti kitus Komisijos sudarymo ir veiklos aspektus.</p>	<p>VSTT informavo, kad į pasiūlymą planuoja atsižvelgti. VSTT 2021-07-28 raštu NR. (5)-V3-1200 yra parengusi ir AM pateikusi pasiūlymus dėl „Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo“ pakeitimui.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad įgyvendinant šį pasiūlymą, atsižvelgiant į STT identifikuotus korupcijos rizikos veiksnius dėl Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos skyrimo, keičiant įsakymą komisijos dalyvavimo vertinimo procese bus</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>

		<p>atsisakyta. Atitinkamai bus pakeista pasiūlymų teikimo ir nagrinėjimo tvarka, numatant aiškesnius reikalavimus, kuriuos turi atitikti teikiami pasiūlymai, VSTT funkcijos užtikrinant pasiūlymo pagrindimą turima tyrimų informacija, ekspertų išvadomis ir preliminarių steigiamos teritorijos ribų plano pateikimo aplinkos ministrui, kuris priima sprendimą dėl saugomos teritorijos specialiojo teritorijų planavimo dokumento rengimo procedūros pradžios. Saugomos teritorijos ribos būtų pakeičiamos teritorijų planavimo proceso metu, vykdant visuomenės informavimą.</p> <p>Aplinkos ministerija ir VSTT informavo, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. D1-82 pakeistas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2009 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. D1-491 „Dėl Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo ir Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos sudarymo patvirtinimo“. Pakeista pasiūlymų teikimo ir nagrinėjimo tvarka, numatant aiškesnius reikalavimus, kuriuos turi atitikti teikiami pasiūlymai. Siekiant išvengti interesų konfliktų, atsisakyta Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos dalyvavimo pasiūlymų vertinimo procese.</p>	
1.4.	<p>Užtikrinti priimamų (priimtų) sprendimų pagal Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo tinkamą įforminimą ir viešinimą VSTT, Aplinkos ministerijos interneto svetainėse: abiem institucijoms pavišinti visas Komisijos rekomendacijas, finansines galimybes ir terminus, reikalingus saugomos teritorijos specialiojo planavimo dokumentui parengti, papildomiems gamtos vertybių, vietovių tyrimams organizuoti, taip pat motyvuotus aplinkos ministro sprendimus dėl visų Komisijos pateiktų motyvuotų rekomendacijų.</p>	<p>VSTT informavo, kad informacija su Komisijos rekomendacija, ministro sprendimai vadovaujantis „Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo“ 25 ir 26 punktų nuostatomis yra skelbiami įstaigos tinklapyje.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad informacija su Komisijos rekomendacija, ministro sprendimai vadovaujantis „Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>

		<p>steigimo, jų ribų keitimo teikimo ir nagrinėjimo tvarkos aprašo“ 25 ir 26 punktų nuostatomis yra skelbiami www.vstt.lrv.lt > Komisijų protokolai https://vstt.lrv.lt/lt/teisine-informacija/komisiju-protokolai. Ministro sprendimai skelbiami https://am.lrv.lt/lt/veiklos-sritys-1/saugomos-teritorijos-ir-krastovaizdis/saugomos-teritorijos</p>	
1.5.	<p>Inicijuoti SŽNSNĮ nuostatų, suteikiančių galimybes institucijoms taikyti išlygas veiklai saugomose teritorijose, tobulinimą, vengiant dviprasmiškų teisės akto normų formuluočių, paliekančių plačią diskrecijos teisę institucijoms spręsti dėl pritarimo sprendinių (derinimo) ar nepritarimo (nederinimo).</p>	<p>VSTT informavo, kad šiuo metu yra rengiami tiek LR STĮ, tiek LR SŽNSĮ pakeitimo projektai, kuriuose bus įvertintos jūsų pateiktos pastabos. Dėl STT pažymoje minėto konkretaus Kuršių nerijos nacionalinio parko atvejo norime pabrėžti, kad LR SŽNSĮ įstatyme nurodyti atvejai, kuomet turi būti Direkcijos išvada yra konkrečios ūkinės veiklos. Atkreipiame dėmesį, kad LR TPĮ apibrėžiamas kas yra Specialusis teritorijų planavimas – teritorijų planavimas tam tikroms veikloms reikalingų teritorijų ir saugomų teritorijų naudojimo, tvarkymo ir (ar) apsaugos priemonėms nustatyti. Planavimo dokumentuose numatomos galimybės, konkrečiu atveju jeigu teritorijoje planuojama vykdyti veiklą yra atliekamos procedūros kaip SPAV, PAV ir pan. Bet kokiu atveju planavimo metu yra paisoma galiojančių teisės aktų, kad nebūtų sudaromi tik lūkesčiai. Saugomų teritorijų planavimo dokumentams visuomet atliekama SPAV atranka, kurios metu nustatoma ar bus atliekamas SPAV vertinimas. Pažymime, kad Direkcijos visuomet dalyvauja saugomų teritorijų planavimo rengimo procese. Atsižvelgiant į LR teritorijų planavimo įstatymo nuostatas Direkcijos yra sprendinius derinančios institucijos, jos dalyvauja teritorijų planavimo procese. Apibendrinus manome, kad ši STT pastaba nėra teisinga ir jos reikėtų atsisakyti.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad atsižvelgiant į šį pasiūlymą pažymėtina, kad vadovaujantis</p>	<p>Pasiūlymą planuojama įgyvendinti.</p>

		<p>Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo nuostata, suteikiančia teisę institucijoms, besivadovaujančioms saugomai teritorijai taikomais aplinkosaugos reikalavimais ir steigimo tikslais, spręsti dėl pritarimo įstatyme nurodytoms veikloms, aplinkos ministro 2021 m. balandžio 23 d. įsakymu Nr. D1-244 patvirtintas Veiklos gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos rezervatuose poveikio kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms vertinimo ir sprendimų dėl jos leistinumą priėmimo tvarkos aprašas.</p> <p>Taip pat pažymėtina, kad šiuo metu yra rengiami Saugomų teritorijų ir Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymų pakeitimo projektai, kurių rengimo metu bus įvertintos detalesnės pasiūlymo įgyvendinimo įstatymuose galimybės.</p> <p>Aplinkos ministerija ir VSTT informavo, kad dėl didelės gamtinių buveinių ir rūšių įvairovės (ir jų skirtingos biologijos) bei galimų (planuojamų) ūkinių veiklų įvairovės neįmanoma įstatyme konkrečiau apibrėžti kaip (kuo remiantis) institucijos turėtų spręsti dėl pritarimo ar nepritarimo. Todėl ir paliekama platesnė diskrecijos teisė saugomų teritorijų direktijoms argumentuotai nuspręsti atsižvelgiant į konkrečios saugomos teritorijos steigimo ir apsaugos tikslus bei planuojamos veiklos pobūdį ir mastą. Aplinkos ministerija yra parengusi Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo Nr. XIII-2166 2, 16, 20, 21, 22, 25, 28, 31, 37, 40, 43, 46, 48, 49, 53, 60, 61, 63, 65, 66, 67, 69, 71, 72, 73, 74, 75, 77, 78, 79, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 92, 94, 97, 98, 99, 100, 102, 104, 106, 108, 110, 123, 134, 139, 142 straipsnių ir V skyriaus šeštojo skirsnio pavadinimo pakeitimo įstatymo projektą (toliau –</p>	
--	--	--	--

	<p>SŽNSĮ projektas). SŽNSĮ projektu siūloma papildyti 65 straipsnio 3 dalį, 69 straipsnio 3 dalį, 78 straipsnio 2 dalį, 81 straipsnio 2 dalį, 84 straipsnio 5 dalį ir 86 straipsnio 5 dalį, numatant, kad institucijos, atsakingos už saugomų teritorijų apsaugą, šalia kitų kriterijų sprendimui priimti privalo atsižvelgti, ar pritarus atitinkamam žemės valdos ar kitam projektui ar numatomi veiklai, nurodyti darbai gali reikšmingai trikdyti saugomas rūšis. 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyvos 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos (toliau – Buveinių direktyvos) 6 straipsnio 2 dalis nustato, kad „Valstybės narės imasi priemonių, siekdamas specialiose saugomose teritorijose išvengti natūralių buveinių ir rūšių buveinių blogėjimo, o taip pat rūšių, kurių apsaugai buvo įsteigtos specialios saugomos teritorijos, <i>trikdymo, jei toks trikdytas galėtų būti reikšmingas šios direktyvos tikslų atžvilgiu.</i> Taip pat šios Buveinių direktyvos 12 straipsnis nustato, kad valstybės narės turi imtis draudžiančių priemonių <i>tyčia trikdyti rūšis, ypač jų perėjimo jauniklių auginimo, žiemojimo ir migracijos metu.</i> Europos Komisijos pranešime C(2018) 7621 „Natura 2000 teritorijų valdymas – Buveinių direktyvos 6 straipsnio nuostatos“ pateikiama, kad nustatant trikdomo reikšmingumą reikėtų atsižvelgti į tokius veiksnius kaip trikdomo intensyvumas, dažnumas ir trukmė, – jis gali būti nevienodai reikšmingas atskirų rūšių požiūriu ir atsižvelgiant į skirtingą laiką ir skirtingas sąlygas (pvz., maisto ištekliai, arba kai šalia yra pakankamo dydžio netrikdomų teritorijų). Rūšies trikdomumą teritorijoje lemia įvairūs įvykiai, veikla ar procesai, dėl kurių per ilgą laiką sumažėja teritorijoje esančios rūšies populiacija, sumažėja jos paplitimo arealas arba kyla jo sumažėjimo rizika, arba sumažėja esama rūšies</p>	
--	--	--

		<p>buveinė. Trikdymo masto vertinimas atliekamas atsižvelgiant į teritorijos apsaugos tikslus ir jos indėlį užtikrinant tinklo vientisumą. Šiuo papildymu siekiama apsaugoti saugomas rūšis ir išlaikyti ir nebloginti šių rūšių būklės.</p>	
1.6.	<p>Įtvirtinant kraštovaizdžio ar jo komponentų apsaugos priemones, vadovautis pasirinktomis metodikomis, kuriomis remiantis būtų vykdomas draustinių fizinių komponentų ir vizualinių savybių estetinių verčių nustatymas, kurio pagrindu galima būtų įvardinti ar nustatyti galimus vizualinės taršos objektus.</p>	<p>VSTT informavo, kad vizualinės taršos objektai gali atsirasti bet kuriuo metu planuojant naujas veiklas saugomose teritorijose, už saugomos teritorijos ribų. Vertinimas, galimos grėsmės, vizualinė ir fizinė tarša, kompensavimo priemonės yra nustatomos atliekant Strateginio pasekmių aplinkai vertinimą ir Planuojamos ūkinės veiklos vertinimą teisės aktų nustatyta tvarka. Praktika rodo, kad nustatyti visų galimų taršos objektų, jų parametrų nėra galimybės. Pvz. vėjo elektrinės, kurios anksčiau buvo planuojamos 150 m., o dabar jau 250 m. Atsižvelgiant į mastą buvo imtasi papildomų priemonių ir pakoreguotas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021-07-26 įsakymas Nr. D1-433, kuriuo patvirtinti Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo pakeitimai.</p> <p>Šiuo įsakymu Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos įpareigota iki 2021 m. spalio 1 d. parengti ir Aplinkos ministerijai pateikti Vertingiausių panoramų apžvalgos taškų ir Raiškių objektų apžvalgos taškų sąrašus, kuriuos, teisės aktų nustatyta tvarka suderinus su suinteresuotomis institucijomis, aplinkos ministras patvirtintų iki 2021 m. gruodžio 1 d.</p> <p>Teisės aktais nėra nustatyta prievolė nustatyti vizualines vertes, taip pat nėra parengta tokio pobūdžio metodika. Parengta „Vizualinės taršos gamtiniais kraštovaizdžio kompleksams ir objektams nustatymo metodika“, kuri skelbiama Aplinkos ministerijos tinklapyje, nėra oficialiai patvirtinta. Ji yra naudojama Poveikio aplinkai</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>

		<p>vertinimo procese (iš dalies). Jei turimas omenyje vizualinis vertinimas - tai vaizdas yra viena iš kraštovaizdžio sudedamųjų dalių (STĮ 2 str. 21 d.). Kraštovaizdžio ir jo elementų apsaugos priemonės planuojamos ne pagal metodikas, o vertinamos kiekvienai situacijai labai konkrečiai. Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengime dalyvauti profesionalūs kraštovaizdžio ekspertai, kurie individualiai kiekvieną saugomą teritorijoje, joje esančius kraštovaizdžio kompleksus ar objektus.</p> <p>Pažymime, kad įgyvendinant Projektą Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-0003 „Saugomų teritorijų planavimo dokumentų ir metodologinės medžiagos (vertybių būklės vertinimui ir kraštovaizdžio analizei) parengimas“ yra parengtos valstybinių parkų kraštovaizdžio struktūros schemas (žemėlapiai su aprašais). Schemas buvo rengiamos pagal metodiką, kuri apėmė kiekybinius ir kokybinius tyrimo metodus, skirtus patikimiems duomenims apie valstybinių parkų kraštovaizdžio struktūrą (morfologinę, kultūrinę ir estetinę struktūrą, vertingiausias teritorinius kraštovaizdžio elementus, valstybinių parkų išskirtinę vertę) surinkti ir juos išanalizuoti bei išsamiais ir kokybiškiems tyrimo teiginiais ir išvadoms pagrįsti.</p> <p>Šiomis schemomis yra reikalaujama vadovautis rengiant šiuo metu pradėtas rengti valstybinių parkų planavimo schemas.</p> <p>Taip pat įgyvendinant minėtą projektą buvo parengta draustinių grėsmių vertinimo metodika, kuria vadovaujantis 2020 m. buvo įvertinti draustiniai ir jiems kylančios grėsmės.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad įgyvendinant šį pasiūlymą pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2021-07-26 įsakymu Nr. D1-433 buvo patvirtinti Planuojamos ūkinės veiklos</p>	
--	--	--	--

		<p>poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo pakeitimai. Šiais pakeitimais buvo patvirtinti kriterijai, kuriais remiantis nustatomas reikšmingas aukštų statinių poveikis kraštovaizdžio vizualiniam estetiniam potencialui. Šiuo įsakymu Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos įpareigota, remiantis nustatytais kriterijais, parengti ir Aplinkos ministerijai pateikti vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašą ir vizualiai raiškių gamtos ir (ar) nekilnojamojo kultūros paveldo objektų apžvalgos taškų sąrašą.</p> <p>Pažymėtina, kad poveikio vertinimas, galimos grėsmės, vizualinė ir fizinė tarša, kompensavimo priemonės yra nustatomos atliekant Strateginio pasekmių aplinkai vertinimą ir Planuojamos ūkinės veiklos vertinimą teisės aktų nustatyta tvarka. Poveikio aplinkai vertinimo procese naudojama Vizualinės taršos gamtiniam kraštovaizdžio kompleksams ir objektams nustatymo metodika, kuri skelbiama Aplinkos ministerijos tinklapyje.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2022 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. D1-67 pakeistas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. spalio 31 d. įsakymas Nr. D1-885 „Dėl Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Aprašas papildytas nuostatomis dėl aukštų statinių reikšmingo poveikio kraštovaizdžio vizualiniam estetiniam potencialui nustatymo ir patvirtintas aprašo 1 priedo priedėlis – Vertingiausių Lietuvos kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašas. Remdamosi pakeistu ir papildytu teisės akto ūkio subjektai, inicijuojantys ūkinę veiklą, galės iš anksto suprasti, kaip bus vertinamas planuojamos ūkinės veiklos poveikis kraštovaizdžiui, ir poveikio aplinkai vertinimo procese dalyvaujančios</p>	
--	--	--	--

		<p>institucijos galės priimti pagrįstus sprendimus dėl numatomo aukštų statinių reikšmingo poveikio kraštovaizdžiui.</p> <p>VSTT informavo, kad parengė Vertingiausių šalies kraštovaizdžio panoramų apžvalgos taškų sąrašą (patvirtintas aplinkos ministro 2022 m. kovo 10 d. įsakymu Nr. D1-67), teikė pasiūlymus dėl kraštovaizdžio apsaugos bei aplinkosauginių reikalavimų statant ir eksploatuojant saulės šviesos energijos elektrines (patvirtintas aplinkos ministro 2022 m. lapkričio 14 d. įsakymu Nr. D1-358), bet to PAV įstatymo naujoje redakcijoje išplėsta, kada Tarnyba dalyvauja kaip PAV subjektas.</p>	
1.7.	Įvertinti ar VSTT tinkamai naudoja Europos Sąjungos fondų skiriamas lėšas išgydama paslaugas už tiesiogiai pavestų funkcijų vykdymą.	<p>VSTT informavo, kad STT pažymoje anksčiau nebuvo nagrinėjama gamtos paveldo objektų vertinimo metodika. Pažymime, kad Metodinio analitinio centro (toliau – MAC) tikslai nėra orientuoti į gamtos paveldo objektų vertinimą, juo labiau tvarkymą. Pagrindinės MAC funkcijos yra duomenų apie Europos Bendrijos svarbos rūšis ir buveines rinkimas ir analizė, saugomų rūšių ir natūralių buveinių apsaugos būklės įvertinimas, Natura 2000 teritorijų apsaugos tikslų ir būtinų apsaugos priemonių nustatymas, gamtotvarkos planavimo proceso tobulinimas ir gamtotvarkos planų rengimas bei peržiūra, ekspertinė pagalba atsakingoms institucijoms atliekant poveikio aplinkai vertinimus, prioritetinių rūšių apsaugos veiksmų planų rengimas, konsultacijų, metodinės pagalbos biologinės įvairovės išsaugojimo ir stebėsenos klausimais teikimas, gamtotvarkos sąsajų su atitinkamų priemonių įgyvendinimu kituose sektoriuose (tokiuose kaip žemės ūkis, miškininkystė, ir kiti) užtikrinimas.</p> <p>Metodinio pobūdžio leidinys „Gamtos paveldo objektai. Tvarkymas“ buvo parengtas ir išleistas įgyvendinant projektą Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-</p>	Pasiūlymas įgyvendintas.

		<p>0003 „Saugomų teritorijų planavimo dokumentų ir metodologinės medžiagos (vertybių būklės vertinimui ir kraštovaizdžio analizei) parengimas“ Šis leidinys – metodinio pobūdžio, todėl jame pateikti bendrieji ir specialieji gamtos paveldo objektų tvarkymo principai ir rekomendacijos, skirti įvairių sričių specialistams, savivaldybių ir visuomenės atstovams, visiems fiziniams ar juridiniams asmenims, kurie ketina pradėti ar jau pradėjo tvarkyti gamtos paveldo objektus, jų aplinką.</p> <p>Leidinį sudarė VSTT specialistai, kurie rengė tvarkymo rekomendacijas specifinėms sritims – botaniniams (dendrologinių rinkinių, dendrologinę vertę turinčių parkų ir skverų), botaniniams (medžiams), geologiniams, geomorfologiniams, hidrogeologiniams gamtos paveldo objektams tvarkyti. Pažymime, kad Tarnyboje nėra tiek žmogiškųjų resursų, kad specialistas atsakingas už gamtos paveldo objektus išmanytų tiek daug plačių sričių, todėl tokiais atvejais – atlikti konkrečius darbus yra samdomi ekspertai. Toks būdas yra pigesnis ir racionalesnis.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad Aplinkos projektų valdymo agentūra, kaip koordinuojantis Naturalit projekto partneris, neįžvelgia jokio galimo Europos Sąjungos fondų skiriamų lėšų naudojimo neteisėtumo (2021-11-22 raštas Nr. (29-2-2)-APVA-1957.</p> <p>Metodinis-analitinis centras buvo suformuotas 2018 metais, įgyvendinant Naturalit projekto A.6 veiklą. Šios projekto veiklos tikslas – suburti didelę patirtį turinčius gamtos saugos ekspertus LIFE integruotojo projekto veiklą ir Prioritetinės veiksmų bendrosios priemonių programos įgyvendinimui. Tiek Naturalit projekto, tiek Metodinio analitinio centro tikslai ir uždaviniai buvo apibrėžti paraiškos rengimo metu,</p>	
--	--	--	--

		<p>vadovaujantis Prioritetinių veiksmų programos uždaviniais, kaip to reikalaujama LIFE Integruotųjų projektų rengimo gairėse. Pagrindinės Metodinio-analitinio centro funkcijos, vykdant LIFE integruoto projekto veiklas, yra duomenų apie Europos Bendrijos svarbos rūšis ir buveines rinkimas ir analizė, saugomų rūšių ir natūralių buveinių apsaugos būklės įvertinimas, Natura 2000 teritorijų apsaugos tikslų ir būtinų apsaugos priemonių nustatymas, gamtotvarkos planavimo proceso tobulinimas ir gamtotvarkos planų rengimas bei peržiūra, ekspertinė pagalba atsakingoms institucijoms atliekant poveikio aplinkai vertinimus, prioritetinių rūšių apsaugos veiksmų planų rengimas, konsultacijų, metodinės pagalbos biologinės įvairovės išsaugojimo ir stebėsenos srityje teikimas, gamtotvarkos sąsajų su atitinkamų priemonių įgyvendinimu kituose sektoriuose (tokiuose kaip žemės ūkis, miškininkystė ir kiti) užtikrinimas.</p> <p>Metodinis analitinis centras projekto įgyvendinimo metu veikia tik Naturalit projekto sutartyje numatytų uždavinių apimtyje – t. y. biologinės įvairovės apsaugos srityje. Pažymėtina, kad Metodinio-analitinio centro uždavinys yra įgyvendinti Projekto paraiškoje numatytas veiklas, konsultuoti ir teikti ekspertinę pagalbą tiek VSTT, tiek saugomų teritorijų direktorių darbuotojams, tiek kitiems fiziniams ar juridiniams asmenims, kuriems reikalinga ekspertinė pagalba vienu ar kitu klausimu šioje (biologinės įvairovės apsaugos) srityje.</p> <p>Svarbu pabrėžti, kad VSTT Metodinis analitinis centras atlieka tik Naturalit projekto paraiškoje pavestas funkcijas.</p> <p>LR Specialiųjų tyrimų tarnybos rašte Nr. 4-01-7342 minimas 2019 m. iš Europos Sąjungos projektams skiriamo finansavimo rengtas metodinio pobūdžio</p>	
--	--	--	--

		<p>leidinys „Gamtos paveldo objektai. Tvarkymas“ buvo parengtas ir išleistas įgyvendinant projekto Nr. 05.5.1-APVA-V-018-01-0003 „Saugomų teritorijų planavimo dokumentų ir metodologinės medžiagos (vertybių būklės vertinimui ir kraštovaizdžio analizei) parengimas“ veiklą „Gamtos paveldo objektų tvarkymo metodikos parengimas“ . Jis skirtas VSTT funkcijų, susijusių su kraštovaizdžio apsauga, įgyvendinimui. Už gamtos paveldo objektų tvarkymą ir priežiūrą yra atsakingas VSTT Kraštovaizdžio apsaugos skyrius. Tuo tarpu Metodinis analitinis centras nevykdo funkcijų tiesiogiai susijusių su kraštovaizdžio apsauga, konkrečiai šiuo atveju su gamtos paveldo objektų tvarkymo metodikų parengimu. Papildomai pažymėtina, kad Metodiniame analitiniame centre nėra specialistų (ekspertų), kurie vykdytų funkcijas ar būtų atsakingi už kraštovaizdžio apsaugą.</p>	
1.8.	<p>Spręsti, ar Trakų istorinio nacionalinio parko specialiųjų planų rengimo procesas buvo pradėtas ir įvykdytas teisėtai, taip pat ar įgyvendinant ES fondų ir valstybės biudžeto lėšomis finansuojamus projektus planuojant saugomas teritorijas, pastarieji išpildyti laikantis visų reikalavimų ir pagrįstai gautos lėšos už šiuos projektus.</p>	<p>VSTT informavo, kad yra teismo sprendimas, kad VSTT galėjo organizuoti Trakų istorinio nacionalinio parko specialiojo plano rengimą. LVAT 2009-06-18 nutartis byloje Nr.A-556-726-09, LVAT 2009-08-06 nutartis byloje Nr.A-502-910-09, citata: „<...>, teisėjų kolegijos vertinimu, pirmosios instancijos teismo pareiškėjų argumentai buvo įvertinti tinkamai. T. y. istorinių nacionalinių parkų specialiojo planavimo organizatoriumi gali būti Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie Aplinkos ministerijos, Kultūros ministerija ir saugomų vietovių direkcijos (Saugomų teritorijų įstatymo 27 str. 4 d., 27 str. 5 d. 4, 6, 12 p., 27 str. 6 d.). Todėl nagrinėjamoju atveju planavimo organizatoriaus teisių ir pareigų perleidimas buvo atliktas laikantis teisės aktų reikalavimų.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas ir Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nuo 2008-10-</p>	<p>Pasiūlymo dalis dėl Trakų istorinio nacionalinio parko specialiųjų planų rengimo teisėtumo yra neaktuali, sutinkame su pateiktais argumentais.</p>

		<p>09 iki 2011-05-02 buvo išnagrinėjęs skundus dėl 2005 metais Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba prie LR aplinkos ministerijos (toliau – VSTT) pradėto TINP specialiojo planavimo proceso ir yra priėmęs sprendimus, kuriuose buvo pasisakyta dėl galiojančių teisės aktų suteiktos teisės tai daryti VSTT. Teismo sprendimuose konstatuota, kad tokią teisę VSTT turėjo. (LVAT 2009-06-18 nutartis byloje Nr. A-556-726-09, LVAT 2009-08-06 nutartis byloje Nr. A-502-910-09).</p> <p>Teikiant paraišką ES lėšoms gauti TINP ribų bei zonų ribų ir tvarkymo planų rengimui buvo numatytas planų parengimas, o ne jų tvirtinimas, kadangi Projekto vykdytojas negalėjo ir negali pagal teisės aktus užtikrinti galutinio planų patvirtinimo procedūrų.</p> <p>TINP plano patvirtinimas nebuvo atliktas iki projekto priežiūros laikotarpio pabaigos, t.y. 5 metai po projekto pabaigos. Remiantis 2013 m. pateiktos ataskaitos Nr. 6 duomenimis TINP tvirtinimas užtruko dėl vykstančių teisminių ginčų. Projekto priežiūros po pabaigos laikotarpis baigėsi 2013 m. Atsižvelgiant į tai, tuo atveju jei būtų nustatyti kokie nors projekto pažeidimai, Agentūra jokių veiksmų susijusių su projekto vertinimu, galimų netinkamų išlaidų išieškojimų atlikti negalėtų.</p>	
1.9.	<p>VSTT Reglamentuoti, aiškiai ir nedviprasmiškai apibrėžti VSTT vykdomų patikrinimų organizavimo ir vykdymo mechanizmą, nustatyti patikrinimo ir atlikimo ir tikrintinų veiklos sričių atrankos kriterijus ar sąlygas, patikrinimų dažnumą, eigą, reglamentuoti patikrinimus atliekančios komisijos sudarymo ir kontrolės mechanizmą, nustatyti reikalavimus komisijos nariams, apibrėžti jos veiklos ribas ir t.t.</p>	<p>VSTT informavo, kad į pasiūlymą planuoja atsižvelgti. VSTT 2022 m. veiklos plane bus numatytas uždavinys „Parengti VSTT vykdomų saugomų teritorijų direkcijų patikrinimų organizavimo tvarkos aprašą“, kuriame bus atsižvelgta tiek 1.9., tiek 1.10 punktuose nurodomas pastabas.</p> <p>VSTT informavo, kad direktorius 2022-12-22 įsakymu Nr. V-136 patvirtino Saugomų teritorijų direkcijų veiklos patikrinimo aprašą.</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>

1.10	VSTT užtikrinti, kad sprendimas dėl direkčių tikrintinų veiklos sričių būtų priimamas iki patikrinimo atlikimo pradžios.	<p>VSTT informavo, kad į pasiūlymą planuoja atsižvelgti. VSTT 2022 m. veiklos plane bus numatytas uždavinys „Parengti VSTT vykdomų saugomų teritorijų direkčių patikrinimų organizavimo tvarkos aprašą“, kuriame bus atsižvelgta tiek 1.9., tiek 1.10 punktuose nurodomas pastabas.</p> <p>Taip pat pažymime, kad šiuo metu kuomet yra organizuojamas saugomos teritorijos direkcijos patikrinimas VSTT direktoriaus įsakymu yra sudaroma komisija patikrinimui, taip pat tuo pačiu įsakymu suformuojamas pavedimas tikrinamos direkcijos direktoriui parengti dokumentus. Su įsakymu dar prieš atvykstant į Direkciją yra supažindinami visi Direkcijos specialistai. Pažymime, kad patikrinimai nėra neplaniniai, apie juos visuomet informuojama ir pranešama iš anksto.</p> <p>VSTT informavo, kad direktorius 2022-12-22 įsakymu Nr. V-136 patvirtino Saugomų teritorijų direkčių veiklos patikrinimo aprašą.</p>	Pasiūlymas įgyvendintas.
1.11	Inventorizuoti jau atliktus ir aktualius įvairius saugomų teritorijų mokslinius bei kitus tyrimus, aiškiai ir nedviprasmiškai nustatyti kokie tyrimai kokį laikotarpį laikytini aktualiais ir tinkamais, kokie subjektai gali juos atlikti ir jų duomenis galima naudoti planavimo procese. Taip pat aiškiai apibrėžti atvejus, kada privalo būti atliekami nauji ar papildomi tyrimai, pavyzdžiui, pirmą kartą nustatant saugomos teritorijos ribas, steigiant naują teritoriją ar pan.	<p>VSTT ir Aplinkos ministerija informavo, kad į pasiūlymą planuoja atsižvelgti. VSTT 2022 m. veiklos plane bus numatytas uždavinys „Inventorizuoti VSTT ir STD vykdytus saugomų teritorijų tyrimus, monitoringus, studijas ir sudaryti šių duomenų rinkinį“.</p> <p>Atkreipiame dėmesį, kad saugomose teritorijose nemažai tyrimų, studijų vykdo įvairios institucijos, kurios ne visuomet informuoja VSTT ar STD apie atliktų tyrimų rezultatus, todėl mes galime surinkti informaciją tik apie mums žinomus tyrimus. Esant techninėms galimybės informacija bus skelbiama www.vstt.lrv.lt</p>	Pasiūlymas įgyvendintas.

		<p>VSTT informavo, kad 2022 - 2023 m. inventorizuota daugiau kaip 1140 vnt. saugomose teritorijose vykdytų tyrimų (surinkta informacija jau yra viešinama Tarnybos internetinėje svetainėje (https://vstt.lrv.lt/lt/saugomu-teritoriju-sistema/tiriamieji-darbai-saugomose-teritorijose)). 2022 m. šis darbas nebuvo itin sklandus dėl įvykusios saugomų teritorijų direkcijų administracinės pertvarkos, todėl informacijos rinkimas bus vykdomas ir šiemet. Procesas iš esmės negali būti baigtinis (užbaigtas), kadangi tyrimai vykdomi nuolat ir sukauptų tyrimų duomenų bazė visą laiką bus pildoma naujais ir identifikuotais ankstesniais tyrimais.</p>	
1.12	<p>Parengtus mokslinius ar kitokius tyrimus, pagrindžiančius saugomos teritorijos planavimo tikslus, privalomai nurodyti (nurodomi tyrėjai, tyrimų metodikos, jei buvo skelbta – tyrimų publikavimo šaltiniai) visais atvejais rengiant ir (ar) teikiant tvirtinti specialiojo teritorijų planavimo dokumentus.</p>	<p>VSTT ir Aplinkos ministerija informavo, kad pasiūlymas įgyvendintas. Visi saugomų teritorijų specialiųjų teritorijų planavimo dokumentų rengėjai nuo 2021 m. pradėtiems rengti TPD paprašyti nurodyti šiuos duomenis.</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>
<i>2. Kitos antikorupcinės pastabos</i>			
2.1.	<p>VSTT turi ypač plačią diskreciją spręsti dėl tyrimų, galimybių studijos, ar ekspertinio vertinimo pasitelkimo ir tai interpretuoti reikiama linkme. Planavimo dokumentai neatspindi įrodymų, mokslinių tyrimų, ekspertinio vertinimo ar kitų motyvuotų paaiškinimų, kodėl atsisakoma būtent vienu teritorijų, o kitos yra įtraukiamos. Plati teisė spręsti savo nuožiūra dėl paminėtų aspektų rengiant saugomų teritorijų planavimo dokumentus, laikytina korupcijos rizikos veiksniu, sudarančiu sąlygas panašiose ar tapačiose situacijose elgtis skirtingai. Daugelyje saugomų teritorijų planavimo dokumentų yra įvardijami abstraktūs, bendro pobūdžio, planavimo dokumentų rengėjų vertinimu nustatytos reikšmės. Saugomų teritorijų planavimo dokumentuose neaptariami nei taikomųjų tyrimų rezultatai, nei juos atlikę subjektai, nei jų atlikimo laikotarpis bei apimtis. Praktikoje, iš TPDRIS esančių saugomų teritorijų planavimo dokumentų, nepavyko rasti nei vieno, kuriame būtų parengta koncepcija, atliktas ekspertinis vertinimas ar paprašyta atlikti tyrimus rengiant saugomos teritorijos planavimo dokumentus.</p>		
2.2.	<p>Antikorupcinio požiūriu ydingas Pasiūlymų dėl saugomų teritorijų steigimo, jų ribų keitimo nagrinėjimo komisijos sudarymo mechanizmas, neužtikrinamas jos sprendimų tinkamas viešinimas.</p>		
2.3.	<p>Saugomų teritorijų specialiojo planavimo dokumento sprendinių viešinimas vyksta supaprastinta tvarka. Atsižvelgiant į saugomų teritorijų specialiojo planavimo dokumentų svarbą bei reikšmę, manytina, kad šios rūšies parengtų teritorijų planavimo dokumentų viešinimas supaprastinta tvarka yra nepakankamas, taip pat nesuteikiantis daugiau skaidrumo ar aiškumo tvirtinant atitinkamus jo sprendinius.</p>		
2.4.	<p>Dalies saugomų teritorijų planavimo dokumentai nėra viešinami visa apimtimi ir tai kelia abejonių dėl jų sprendinių. Pavyzdžiui, Asvejos regioninio parko, Anykščių regioninio parko, Labanoro regioninio parko, Pavilnių regioninio parko, Rambyno regioninio parko, Sartų regioninio parko ir dalies kitų, paminėtų šioje išvadoje.</p>		

2.5.	Ne visiems regioniniams parkams nustatyta buferinės apsaugos zona bei patvirtintas apsaugos reglamentas. Nustatyta, kad Verkių ir Pavilnių regioniniai parkai neturi patvirtinto apsaugos reglamento, o 8 iš 30 regioninių parkų nenustatytos buferinės apsaugos zonos, nors Saugomų teritorijų įstatyme įtvirtinta imperatyvi nuostata dėl šios zonos nustatymo. Saugomų teritorijų buferinės apsaugos zonai taip pat taikomas specialusis apsaugos režimas, todėl jos nenustačius gali nukentėti ir saugoma teritorija.		
2.6.	Saugomų teritorijų ribų pokyčių apskaita yra fragmentiška, istorinis pokyčių, ypač juos pagrindžiančios medžiagos, analizė ir atsekamumas yra sudėtingas ir kartais praktiškai neįmanomas. Nustatyti atvejai, kai saugomų teritorijų planavimo dokumentai nebuvo atnaujinti ir parengti nuo 1974 metų.		
2.7.	VSTT yra perkamos paslaugos už funkcijas, kurias tiesiogiai teisės aktai paveda atlikti VSTT valstybės tarnautojams. Praktikoje nustatyti tokio pobūdžio atvejai, kai buvo perkamos ataskaitų Europos Komisijai parengimo paslaugos ir kiti atvejai.		
2.8.	Nėra nustatyta kokiais kriterijais ar rodikliais vadovaujantis yra atrenkamos direkcijos tikrinimui (tai matyti ir iš vykdytų patikrinimų skaičiaus bei tikrintų konkrečių direkcijų), patikrinimus atliekančių komisijų sudarymas, narių paskyrimas, jų skaičius taip pat nėra reglamentuoti, nėra nustatyta patikrinimų eiga, kaip nustatomos tikrintinos veiklos sritys, patikrinimo metu gali keistis patikrinimo tikslas ar tikrintina veiklos sritis. Neapibrėžti, nenustatyti ir nuo tikrintojo valios priklausantys aspektai sudaro palankias sąlygas piktnaudžiauti tiek pačiais patikrinimais, tiek patikrinimo atlikimo metu.		
	<i>Pasiūlymai atsižvelgiant į pateiktas pastabas</i>	<i>Duomenys apie pastabų ir pasiūlymų įgyvendinimą</i>	<i>Specialiųjų tyrimų tarnybos vertinimas</i>
2.1.	Siekiant išvengti piktnaudžiavimo saugomų teritorijų planavimo dokumentų koregavimo procedūra, ja keičiant ar nustatant esminius sprendinius, siūlome inicijuoti Saugomų teritorijų įstatymo nuostatų keitimą bei keisti 2020 metų specialiųjų planų rengimo taisyklės, atsisakant saugomų teritorijų planavimo dokumentų koregavimo procedūros arba teisės aktų nuostatose koregavimo procedūrų atvejus susiaurinti iki techninių klaidų taisymo ir koregavimo pagal atitinkamą įsigaliojusį teismo sprendimą.	VSTT ir Aplinkos ministerija informavo, kad pasiūlymas įgyvendinamas . Saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklės pakoreguotos atsižvelgiant į LR teritorijų planavimo įstatymo bei STT pažymos pastabas, artimiausiu metu bus patvirtintos. Aplinkos ministerija informavo, kad Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos kultūros ministro 2021 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. D1-653/IV-1291 pakeistos saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklės, susiaurinant atvejų, kai dokumentas gali būti koreguojamas, skaičių. Taisyklės patikslintos atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo įstatymo nuostatas.	Pasiūlymas įgyvendintas.
2.2.	Inicijuoti Teritorijų planavimo įstatymo normų keitimą ir keisti Visuomenės informavimo, konsultavimo ir dalyvavimo priimant sprendimus dėl teritorijų planavimo nuostatas – saugomų teritorijų planavimo dokumentams taikyti bendrąją teritorijų planavimo dokumentų viešinimo procedūrų tvarką arba priklausomai nuo rengiamo dokumento lygmens (tvirtindamas planavimo darbų programą, planavimo organizatorius nustato teritorijų planavimo	VSTT ir Aplinkos ministerija informavo, kad pasiūlymas įgyvendintas . 2021-07-01 įsigaliojo TPI 30 str. pakeitimai, kuriuose specialiesiems planams įtvirtinta bendroji teritorijų planavimo dokumentų viešinimo procedūrų tvarka, išskyrus koreguojamų specialiojo TPD viešinimą, kai taikoma Vyriausybės nustatyta supaprastinta	Pasiūlymas įgyvendintas.

	lygmenį) – savivaldybės ar vietovės lygmens teritorijų planavimo dokumentų viešinimo tvarką.	<p>teritorijų planavimo dokumentų viešinimo procedūrų tvarka. Artimiausiu metu atitinkamai bus patikslintos saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklės (minėta anksčiau, kad jau yra parengti pakeitimai). Pažymime, kad nuo 2021-07-01 pradėtiems rengti saugomų teritorijų specialiesiems planams nustatyta taikyti bendrąją viešinimo procedūrą.</p> <p>Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus įsakymu patvirtintose planavimo programose nurodyta viešinimo tvarka bendroji. Visa informacija apie vykstančius saugomų teritorijų planavimo procesus skelbiami www.vstt.lrv.lt svetainėje > Informacija apie rengiamus saugomų teritorijų planavimo dokumentus.</p> <p>Taip pat visa informacija apie rengiamus saugomų teritorijų planavimo dokumentus yra viešai pateikiama www.tpdriis.lt</p>	
2.5.	Tobulinti teisinį reglamentavimą ir įtvirtinti aiškius kriterijus, nustatančius atvejus, kada valstybiniam draustiniam turi būti nustatoma buferinės apsaugos zona.	<p>VSTT ir Aplinkos ministerija informavo, kad pasiūlymą planuoja įgyvendinti. VSTT siūlys AM pildyti saugomų teritorijų specialiųjų planų rengimo taisyklės numatant atvejus dėl BAZ nustatymo ne tik valstybiniam draustiniam, bet ir valstybiniam parkams. VSTT 2022 m. veiklos plane bus numatytas uždavinys „Parengti kriterijus dėl saugomų teritorijų buferinių apsaugos zonų nustatymo“.</p> <p>VSTT informavo, kad rengiamos saugomų teritorijų planavimo metodikos apimtyje bus numatyti BAZ nustatymo atvejai ir kriterijai. Aplinkos ministerija parengė STĮ pakeitimo projektą (TAIS Nr. 22-16197(2), kuriuo tikslinamos STĮ 19 straipsnio 1 dalies nuostatos dėl buferinės apsaugos zonų. Siekiant sumažinti neigiamą veiklos poveikį, išsaugoti saugomų teritorijų vizualinę</p>	Pasiūlymą planuojama įgyvendinti.

		<p>aplinką ir išvengti nebūtinų veiklos apribojimo nustatymų <...> valstybiniam parkams, biosferos rezervatams, valstybiniam draustiniam gali būti nustatomos buferinės apsaugos zonos, t. y. minėtoms saugomoms teritorijoms nustatyti buferinės apsaugos zonas neprivaloma. Pažymėtina, kad saugomų teritorijų buferinės apsaugos zonų nustatymo būtinybė pagrindžiama ir tokios zonos nustatomos Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka rengiant saugomų teritorijų planavimo schemas (ribų planus). Poreikis nustatyti minėtų saugomų teritorijų buferinę apsaugos zoną turėtų būti vertinamas teritorijų planavimo proceso metu, atsižvelgiant į realią būtinybę mažinti galimą neigiamą veiklos poveikį saugomai teritorijai, taip pat siekiant išsaugoti jų vizualinę aplinką.</p>	
2.6.	<p>Svarstyti būtinybę Verkių ir Pavilnių regioniniams parkams parengti ir patvirtinti apsaugos reglamentus.</p>	<p>VSTT informavo, kad pasiūlymą įgyvendinamas. Pavilnių ir Verkių RP nuostatų projektas (apsaugos reglamentų po 2017 m. STĮ pakeitimo nebėra) parengtas dar 2017 m., projektas buvo teiktas LRV tvirtinti, tačiau gavus Lietuvos architektų rūmų pastabas, gražintas AM koreguoti. Vyksta aktyvios diskusijos dėl reglamentavimo. Pakoreguotas projektas bus pakartotinai pateiktas tvirtinti LRV. Aplinkos ministerija informavo, kad Pavilnių ir Verkių regioninių parkų nuostatai, kuriuose nustatomas veiklos reglamentavimas (atskiri regioninių parkų apsaugos reglamentai po 2017m. STĮ pakeitimo nerengiami), patvirtinti Vyriausybės nutarimu 2021 m. gruodžio 15 d.</p>	<p>Pasiūlymas įgyvendintas.</p>
2.7.	<p>Nustatyti priežastis dėl kurių nebuvo įgyvendintos Saugomų teritorijų įstatymo nuostatos ir išvardintiems regioniniams parkams nebuvo nustatytos buferinės apsaugos zonos, esant pagrindui – jas nustatyti.</p>	<p>VSTT informavo, kad pasiūlymą neįgyvendinamas. Šiuo metu neįmanoma įgyvendinti. Pasiūlymas nustatyti arba nenustatyti BAZ atestina iš planuotojų, jei teritorijų planavimo dokumento rengimo metu nėra nustatoma, kad regioniniame parke saugomoms vertybėms būtina išskirti BAZ, ji ir neplanuojama. Siekiant teisinio</p>	<p>Pasiūlymą planuojama įgyvendinti. Tačiau atkreiptinas dėmesys, kad naujojoje teisės normoje vertėtų nustatyti ir aiškius kriterijus ar aplinkybes, kurioms esant valstybiniam</p>

PRIEDAS

		<p>aiškumo Aplinkos ministerijai pasiūlyta koreguoti STĮ 19 str. 1 d., kad nebūtų prievolės valstybiniam parkams nustatyti BAZ, o tik būtų tokia galimybė.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad įgyvendinant pasiūlymą, bus patikslintos Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo 19 str. 1 d. nuostatos, numatančios buferinių apsaugos zonų rengimo atvejus. Saugomų teritorijų įstatymo atskirų nuostatų pakeitimo įstatymo projektas šiuo metu jau rengiamas.</p> <p>Aplinkos ministerija ir VSTT informavo, kad parengė Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo (toliau – STĮ) pakeitimo projektą (TAIS Nr. 22-16197(2), kuriuo tikslinamos STĮ 19 straipsnio 1 dalies nuostatos dėl buferinės apsaugos zonų. Siekiant sumažinti neigiamą veiklos poveikį, išsaugoti saugomų teritorijų vizualinę aplinką ir išvengti nebūtinų veiklos apribojimų nustatymų <...> <i>valstybiniam parkams, biosferos rezervatams, valstybiniam draustiniam gali būti nustatomos buferinės apsaugos zonos, t. y. minėtoms saugomoms teritorijoms nustatyti buferinės apsaugos zonas neprivaloma. Pažymėtina, kad saugomų teritorijų buferinės apsaugos zonų nustatymo būtinybė pagrindžiama ir tokios zonos nustatomos Teritorijų planavimo įstatymo nustatyta tvarka rengiant saugomų teritorijų planavimo schemas (ribų planus). Ministerija mano, kad poreikis nustatyti minėtų saugomų teritorijų buferinę apsaugos zoną turėtų būti vertinamas teritorijų planavimo proceso metu, atsižvelgiant į realią būtinybę mažinti galimą neigiamą veiklos poveikį saugomai teritorijai, taip pat siekiant išsaugoti jų vizualinę aplinką.</i></p>	<p>parkams, biosferos rezervatams, valstybiniam draustiniam <i>gali būti</i> nustatomos buferinės apsaugos zonos, t. y. kokios sąlygos lemia būtinybę nustatyti šią zoną, o kokios ne. Pažymėtina, kad antikorupeciniu požiūriu svarbu, kad teisės norma nesuteiktų neribotos discrecijos sprendimų priėmimo atžvilgiu.</p>
2.8.	Inventorizuoti visų draustinių planavimo dokumentus, nustatant prioritetinius draustinius, kurių planavimo dokumentai buvo	VSTT informavo , kad ribų planus turi visi draustiniai. Oficialios saugomų teritorijų ribos yra skelbiamos LR saugomų teritorijų valstybės	Pasiūlymas įgyvendinamas iš dalies.

	<p>parengti seniausiai ar nebuvo parengti visai ir svarstyti galimybę artimiausiu laikotarpiu inicijuoti planavimo proceso procedūras.</p>	<p>kadastre https://stk.am.lt/portal/ Ribų planai, kurie nėra skaitmenizuoti yra saugomi VSTT archyve. Draustinių tvarkymo planai buvo rengti tik pagal poreikį, ten kur tikrai yra poreikis numatyti tvarkymo priemonės.</p> <p>Saugomų teritorijų ribų pakeitimas yra labai jautrus dalykas, nes Lietuvoje buvo priimtas sprendimas saugomose teritorijose turėti ir privačią nuosavybę. Pradėjus koreguoti ribas būtų sulaukiama daugybės prašymų išimti privačius sklypus iš saugomų teritorijų, atitinkamai kiltų didelis pasipriešinimas ir konfliktai. Siūlome tokios rekomendacijos nerašyti. Šiuo metu yra planuojama steigti naujas arba koreguoti esamų saugomų teritorijų ribas siekiant užtikrinti Natura 2000 teritorijų apsaugą. Jeigu saugoma teritorija įsteigta pvz. 1974 m., tačiau ten nėra konfliktinių situacijų, manome, kad specialiai perplanuoti teritorijas ir nustatyti naujas ribas nėra poreikio. Saugomų teritorijų planavimui turi būti aiškus tikslas, ką tuo planavimu siūloma pakeisti, patikslinti.</p> <p>Tarnyba šiuo metu įgyvendina saugomų teritorijų valstybės kadastro modernizavimą, kurio viena sudėtinių dalių – sukurti saugomų teritorijų ribų planų skaitmeninę duomenų bazę.</p> <p>VSTT 2022 m. veiklos plane bus numatytas uždavinys „Įvertinti valstybinių draustinių ribų planų atnaujinimo poreikį“.</p> <p>Pažymime, kad saugomų teritorijų planavimui nėra pastovaus ir nuolatinio finansavimo, todėl inicijuoti planavimo procedūras neturint finansavimo nėra racionalu.</p> <p>Aplinkos ministerija informavo, kad draustinių tvarkymo planai rengiami ir atnaujinami ne pagal senumą, o pagal poreikį numatyti tvarkymo priemonės. Įgyvendinant STT pasiūlymą, šiuo metu prioritetas teikiamas steigiant naujas arba</p>	<p>Tačiau manytina, kad laukti konfliktinės situacijos draustinyje tam, kad būtų pradėtas jo tikslinamas planavimas taip pat nėra racionalu pačios saugomos teritorijos atžvilgiu. Tokiu atveju gali susidaryti situacijos, kai tai padaryti bus pavėluota, saugomos vertybės bus pažeistos, sunaikintos ar pan. Todėl siūlytina apsvarstyti ir įvertinti kuriems draustiniams jau artimiausiu metu būtų poreikis patikslinti teritorijų ribas.</p>
--	--	--	--

koreguojant esamų saugomų teritorijų ribas siekiant užtikrinti Natura 2000 teritorijų apsaugą. Įgyvendinant Europos Sąjungos biologinės įvairovės strategiją iki 2030 m. bus plečiamas saugomų teritorijų tinklas, visų pirma užbaigiant Natura 2000 teritorijų tinklą. Todėl, siekiant išsaugoti gamtos vertybes, per šį laikotarpį bus patikslinti su Natura 2000 tinklu susijusių draustinių teritorijų ribų planai.

VSTT informavo, kad 2022 ir 2023 metais rengiami ir (arba) parengti šių valstybinių draustinių ribų planų pakeitimai (daugiausiai susiję su „Natura 2000“ teritorijų apsaugos interesais): Širvintos kraštovaizdžio draustinio, Grūžių botaninio-zoologinio draustinio, Lygiaraisčio telmologinio draustinio, Svencelės telmologinio draustinio, Kučiuliškės herpetologinio draustinio. Pažymime, kad saugomų teritorijų planavimui nėra pastovaus ir nuolatinio finansavimo, todėl inicijuoti planavimo procedūras neturint finansavimo nėra racionalu. Ribų planus turi visi draustiniai. Oficialios saugomų teritorijų ribos yra skelbiamos LR saugomų teritorijų valstybės kadastrė [https://stvk.lt/map\(toliau – Kadastras\)](https://stvk.lt/map(toliau – Kadastras)). Tarnyba 2023 m. įgyvendino Kadastro modernizavimo projektą, kurio metu buvo sukurta saugomų teritorijų archyvinių duomenų posistemė, leidžianti peržiūrėti archyvinius planavimo dokumentų brėžinius (ši archyvinių duomenų bazė šiuo metu nuolat pildoma), taip pat sukurta Kadastro duomenų naudotojo klasterių (dominančios teritorijos valdymo) posistemė, kuomet pilietis gali užsisakyti ir gauti informaciją apie saugomų teritorijų pasikeitimus.

Draustinių tvarkymo planai buvo rengti tik pagal poreikį, ten kur tikrai yra poreikis numatyti

		<p>tvarkymo priemonės. Saugomų teritorijų ribų pakeitimas yra labai jautrus dalykas, nes Lietuvoje buvo priimtas sprendimas saugomose teritorijose turėti ir privačią nuosavybę. Pradėjus koreguoti ribas būtų sulaukiama daugybės prašymų išimti privačius sklypus iš saugomų teritorijų, atitinkamai kiltų didelis pasipriešinimas ir konfliktai, taip pat tikėtina, kad dėl tokių situacijų planavimo procesas galėtų užsitęsti ir nebūtų baigtas. Ši pasiūlymą sudėtinga įgyvendinti ir argumentus jau buvome pateikę patikrinimo metu, todėl siūlome tokios rekomendacijos nerašyti. Šiuo metu yra rengiami naujai steigiamų draustinių ribų planai siekiant užtikrinti „Natura 2000“ teritorijų apsaugą, todėl visi žmogiškieji resursai koncentruoti šiam darbui. Tarnyba yra sudariusi sąrašą teritorijų, kurioms artimiausiu metu reikėtų rengti planavimo dokumentus ir gavus finansavimą prioriteto tvarka būtų inicijuojamas planavimo dokumentų rengimas.</p>	
<i>3. Kitos pastabos</i>			
-			
